

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ

УДК 343.213.5

ЩЕ РАЗ ПРО ЗВОРОТНУ ДІЮ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНУ У ЧАСІ В АСПЕКТІ ОПОСЕРЕДКОВАНОЇ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ

О. Марін

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, Україна 79000,
e-mail: okmarin@ukr.net*

Розглянуто проблеми аргументації можливості застосування рішення Конституційного Суду України від 19.04.2000 р. «Про зворотну дію кримінального закону у часі» до випадків так званої «опосередкованої криміналізації». Обґрунтовано недоцільність та неможливість використання ні резолютивної, ні мотивувальної частини цього рішення до аналізованого випадку, пов'язаного зі зміною значення неоподаткованого мінімуму доходів громадян. Аргументовано також те, що використання Касаційним кримінальним судом Верховного Суду в Україні посилання на згадане рішення Конституційного Суду негативно відобразиться на формуванні судової практики та потребує перегляду.

Ключові слова: зворотна дія, кримінальний закон, кримінально-правова норма, опосередкована криміналізація, бланкетність.

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vla.2018.67.205>

Постановка проблеми. Ще раз повернутися до розгляду проблем зворотної дії кримінального закону у часі в аспекті опосередкованої криміналізації мене фактично примусила Постанова Верховного Суду від 24 травня 2018 р. у справі № 418/968/16-к. Цим судовим рішенням вища судова інстанція підтвердила судову практику (скерувала також і наступну судову практику у цьому напрямі), яка діяла до того і фактично розвивала положення, закріплені у рішенні Конституційного Суду України від 19 квітня 2000 р. у справі № 1-3/2000 (справа про зворотну дію кримінального закону у часі). Автор цих рядків сподівався, що реформований Верховний Суд не робитиме помилок, які допускав попередній вищий судовий орган. На жаль, сподівався марно.

Коротко викладаючи суть справи, відзначимо, що суд апеляційної інстанції, переглядаючи вирок щодо ОСОБА_2 та ОСОБА_3, вказав на те, що на час ухвалення вироку місцевим судом був прийнятий Закон України «Про державний бюджет на 2017 рік», відповідно до якого було збільшено розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, та відповідно, збільшено розмір вартості викраденого майна, який зумовлює кримінальну відповідальність до 160 грн. Суд апеляційної інстанції дійшов висновку, що вказаний закон поліпшує становище особи, а тому відповідно до ст. 5 КК України має бути застосований при визначенні наявності складу злочину у діях ОСОБА_2 та ОСОБА_3. Оскільки ці особи викрали майно на суму 150 грн 22 коп., а на час постановлення вироку розмір вартості викраденого майна, який зумовив кримінальну відповідальність був

визначений у сумі 160 грн, апеляційний суд указав на відсутність у діях ОСОБА_2 та ОСОБА_3 складу злочину, передбаченого ч. 3 ст. 185 КК України та перекваліфікував їхні дії на ч. 1 ст. 162 КК України.

Касаційний кримінальний суд, приймаючи власне рішення у цій справі, керувався тим, що: а) на час вчинення злочину, ухвалення вироку та перегляду цього судового рішення в апеляційному порядку ст. 185 КК України, яка встановлює злочинність та караність діяння за вчинення крадіжки, не змінювалися; б) Закон України «Про державний бюджет на 2017 рік» не є законом про кримінальну відповідальність, а тому його прийняття у цьому конкретному випадку не поліпшувало становище ОСОБА_2 та ОСОБА_3, що відповідає рішенням Конституційного Суду України від 19 квітня 2000 р. у справі № 1-3/2000 (справа про зворотню дію кримінального закону у часі). У результаті використання цих аргументів, Касаційний кримінальний суд дійшов висновку, що ухвала апеляційного суду підлягає скасуванню з призначенням нового розгляду в суді апеляційної інстанції [8].

Вважаємо таке розв'язання правової ситуації Касаційним кримінальним судом у складі Верховного Суду таким, що не відповідає Конституції України, хибно аргументованим та таким, що негативно відіб'ється на формуванні судової практики в Україні.

Метою цієї статті є правовий аналіз проблем дії кримінального закону у часі в аспекті опосередкованої криміналізації та наведення системи аргументів на користь того, що вирішуючи аналізовану проблему, суди повинні керуватися принципом верховенства права та прямої дії норм Конституції України.

Аналіз **стану вивчення проблеми** у спеціальній літературі. Питання, які знову порушено у цій статті, вже були предметом розгляду автора ще у далекому 2004 р. [6, с. 69–70]. Загальна позиція, яку я висловив тоді, дотепер не змінилася, але, як показує практика, потребує посилення в аргументації.

Досить детальними та ґрунтовними є статті О. Гуртовенка [1, с. 1–12] й О. Дудорова [2, с. 175–180], аргументація яких детально проаналізована та загалом сприймається.

У спеціальній літературі є праці, які ніби повинні ставити та розв'язувати відповідні проблеми, але навіть не називають їх. У своїй праці Г. Карелова проаналізувала рішення ЄСПЛ та Конституційних судів декількох країн щодо зворотної дії закону про кримінальну відповідальність у часі, але питання такої активності закону при опосередкованій декриміналізації, навіть не ставила [4, с. 58–65].

Натомість стаття С. Хилюк містить положення практики ЄСПЛ, які, на думку автора, повинні нівелювати аналізоване рішення Конституційного суду, як таке, що вступає у колізію з актами вищої юридичної сили [10, с. 270–277].

Доволі вузько і так, що порушені у цій статті питання навіть не розглядали В. Кузнецов та В. Чабанюк [7, с. 48–50], висвітлюють сучасні проблеми правозастосування у частині зворотної дії кримінального закону.

Виклад основного матеріалу. Розпочати виклад системи аргументів на користь позиції автора цієї статті варто, напевно, з аналізу рішення Конституційного Суду України від 19 квітня 2000 р. (справа про зворотню дію кримінального закону у часі). У резолютивній частині вказаного рішення відзначено:

1. Положення ст. 58 Конституції України з урахуванням вимог п. 22 ч. 1 ст. 92 Конституції України треба розуміти так, що виключно законами України визначається діяння, які є злочинами, та встановлюється кримінальна відповідальність за їх вчинення. Такі закони мають зворотню дію в часі у випадках, коли вони пом'якшують або скасовують кримінальну відповідальність особи.

2. Положення ч. 2 ст. 6 КК України треба розуміти так, що зворотну дію в часі мають лише закони, які скасовують або пом'якшують кримінальну відповідальність особи.

3. Положення абзаців другого і третього примітки до ст. 81 КК України є нормами-дефініціями для кримінально-правових норм, які встановлюють кримінальну відповідальність за розкрадання державного або колективного майна у великих та особливо великих розмірах. Ці розміри розкрадання визначають на підставі критеріїв, встановлених абзацами другим і третім примітки до ст. 81 цього Кодексу з урахуванням мінімального розміру заробітної плати, встановленого законодавством, чинним на момент закінчення або припинення злочину. Встановлення нормативними актами іншого мінімального розміру заробітної плати не тягне за собою зміни кваліфікуючих ознак злочинів, передбачених частинами четвертими ст. 81, 82, 84, ч. 3 ст. 83, ч. 2 ст. 86 та ст. 86¹ цього Кодексу.

Положення частини другої статті 6 Кримінального кодексу України щодо зворотної дії закону в часі на ці випадки не поширюється, і кримінальні справи не повинні переглядатись, якщо інше не передбачено законом [9, с. 74–80].

З формально юридичного боку безспірним залишається тлумачення лише ст. 58 Конституції України, викладене у першому пункті рішення. Та й за змістом – складно йому заперечити, оскільки воно практично прямо відтворює текст Конституції, норми Основного закону, які і без того мають пряму дію. Цікаво, але щодо наведеного у вступній частині статті правового випадку, використання цього пункту резолютивної частини наведеного рішення Конституційного Суду України призведе до протилежного результату – не того, що викладено у Постанові Касаційного кримінального суду.

Щодо змісту інших положень резолютивної частини аналізованого рішення, то вони формально юридично неспірні. По-перше, питання у тому, чи повинно тлумачення одного закону поширюватися на положення іншого? Очевидно ні. Навіть у підручнику зі загальної теорії права як безспірне викладене положення про те, що інтерпретаційний акт припиняє свою дію у разі його скасування або заміни іншим інтерпретаційним актом, а також у разі припинення дії юридичних актів, положення яких виступали предметом тлумачення [3, с. 438]. По-друге, Конституційний Суд України зараз, відповідно до ст. 150 Конституції України, втратив право здійснювати офіційне тлумачення Законів України. Враховуючи наведене, застосовувати резолютивну частину рішення Конституційного Суду у частині офіційного тлумачення положень ст. 6 та ст. 81 КК України 1960 р. до правовідносин, які виникли після набрання законної сили КК України 2001 р. формально юридично не безспірно, незважаючи навіть на положення п. 4 його резолютивної частини про те, що Рішення Конституційного Суду є обов'язковим для виконання на території України, остаточним і не може бути оскарженим.

Однак такий формально юридичний підхід не розкриває суті неправильного використання судами України цього рішення Конституційного Суду. Справа у тому, що українські суди часто у своїх рішеннях посилаються на резолютивну частину цього рішення, пропускаючи при цьому мотиви, з яких Конституційний Суд і виклав відповідну резолютивну частину рішення. Аналіз мотивів, як на мене, може дати нам розуміння, чи підлягає певна правова ситуація оцінці з використанням згаданого рішення Конституційного Суду, адже зрозумілим, як видається, є те, що у випадку відсутності формальних підстав для застосування рішення Конституційного Суду, воно (рішення) може бути застосоване лише і винятково тоді, якщо правовідносини, які підлягають оцінці, є подібними. І хоча це

нагадує аналогію у праві (а може такою і є за своєю природою), це єдина можлива підстава для використання тлумачення, яке давав орган конституційної юрисдикції до правових ситуацій, подібних до описаних у вступній частині статті.

Що ж поклав у основу свого рішення Конституційний Суд України? Видається, що основні аргументи аналізованого рішення можна звести до двох груп: 1) соціально-економічні та; 2) формально юридичні.

Соціально-економічними аргументами прийняття рішення у справі про зворотну дію кримінального закону у часі є урахування судом інфляційних процесів, які відбувалися у 90-х роках минулого століття в Україні. Конституційний Суд так і зазначає: «Підвищення розмірів мінімальної заробітної плати протягом 1991–1996 років було пов'язане з інфляційними процесами, які впливали на купівельну спроможність грошей та їх замінників у бік її зменшення. Реальний розмір заподіяння розкраданням державного чи колективного майна матеріальної шкоди залишався на тому ж рівні, або збільшувався у зв'язку із падінням купівельної спроможності грошової одиниці. Тому законодавець встановив чіткий критерій кваліфікації цих злочинів виходячи із розміру мінімальної заробітної плати на період вчинення розкрадання державного чи колективного майна» [9, с. 78–79]. Цю мотивацію Конституційного Суду України обґрунтовано критикував О. Гуртовенко [1, с. 1–12]. Неозброєним оком видно, що соціально-економічна ситуація в Україні, зокрема, у 2018 р., незважаючи на війну на сході держави, кардинально відрізняється від ситуації середини 90-х років минулого століття. Особливо у частині інфляції-гіперінфляції.

Формально-юридичне обґрунтування рішення ми знаходимо у таких словах: «Кримінальний закон, який визначає діяння як злочин, може містити посилання на положення інших нормативно-правових актів. Якщо ці положення в наступному змінюються, загальний зміст кримінального закону, в даному випадку – диспозиція його норм, змін не зазнає. Протилежне означало б можливість зміни кримінального закону підзаконними актами, зокрема постановами Верховної Ради України, указами Президента України та актами Кабінету Міністрів України, що суперечило б вимогам п. 22 ч. 1 ст. 92 Конституції України». Декількома абзацами вище, Конституційний Суд наводить приклади встановлення мінімальної заробітної плати підзаконними нормативно-правовими актами. Тобто Конституційний Суд, мотивуючи своє рішення, вказує на неприпустимості порушення положень п. 22 ч. 1 ст. 92 Конституції України. Екстраполюючи таку гарантію на сучасний кримінально-правовий режим обрахунку шкоди (інших розмірів у кримінальному праві), відзначимо, що дана мотивація застосована бути не може. «Неоподатковуваний мінімум доходів громадян» для потреб кваліфікації, зокрема, злочинів вираховують із урахуванням положень Податкового кодексу України та Закону України «Про державний бюджет» на поточний рік, а обидва ці документи не є підзаконними нормативно-правовими актами, а отже, й такий спосіб визначення «вартості викраденого» не порушує приписів п. 22 ч. 1 ст. 92 Конституції України. Враховуючи наведене, думається, можна піддати сумніву твердження, наприклад, Ю. Пономаренка, який у низці своїх публікацій стверджує, що незважаючи на те, що це рішення (рішення Конституційного Суду України 19.04.2000 року. – *О. М.*) було прийняте ще у час дії КК 1960 р. і в ньому йдеться про збільшення мінімальної заробітної плати, а не неоподаткованого мінімуму, доходів громадян, воно є принциповим, відображає правову позицію Конституційного Суду, яка може бути застосована й у наш час [7].

Але й ці аргументи є відносно формальними, особливо щодо твердження про те, що Конституційний Суд України у своєму рішенні керувався максимально

позитивістським підходом – не роблячи відмінності між законом і правом. Такий підхід дав можливість стверджувати, що «конкретизований зміст бланкетної диспозиції передбачає певну деталізацію відповідних положень інших нормативно-правових актів, що наповнює кримінально-правову норму більш конкретним змістом. Зміни, що вносяться до нормативно-правових актів інших галузей права, посилення на які містить бланкетна диспозиція, не змінює словесно документальну форму кримінального закону. Така диспозиція кримінально-правової норми залишається незмінною. Кримінальний закон і за наявності нового, конкретизованого іншими нормативно правовими актами змісту бланкетної диспозиції кримінально-правової норми не можна вважати новим – зміненим і застосовувати до нього положення ч. 1 ст. 58 Конституції України та ч. 2 ст. 6 Кодексу» [9, с. 77]. У цій та інших частинах рішення трапляється така плутанина із термінологією, яка чітко вказує на нероздільне розуміння закону та права, статті та норми. Таку ваду рішення Конституційного суду вдало підмітив і О. Дудоров, відзначаючи, що «при бажанні в наведеному обґрунтуванні можна побачити відсутність чіткого розмежування таких філософських категорій, як форма і зміст, ототожнення статті кримінального закону та кримінально-правової норми» [2, с. 176]. Окрім того, Конституційний Суд не зовсім правильно визначився й із розумінням бланкетної норми, а точніше бланкетної диспозиції кримінально-правової норми, вказуючи, що така «лише називає, або описує злочин, а для повного визначення його ознак відсилає до інших галузей права. Основна особливість бланкетної диспозиції полягає у тому, що така норма має загальний і конкретизований зміст» [9, с. 77]. Помилка, видається, полягає у тому, що бланкетна норма (диспозиція норми) має якийсь загальний зміст. Вона такого змісту не має. Більше того, застосуванню підлягає ні бланкетна диспозиція норми зі «загальним» змістом, ні «словесно документальна форма кримінального закону», яка за задумом Конституційного Суду «змін не зазнавала». Застосуванню підлягає кримінально-правова норма, що містить ознаки складу злочину, конкретизовані там, де вони конкретизовані. Застосувати ст. 185 КК України – словесно-документальну форму кримінального закону, без з'ясування змісту норми, яка у ньому (ній) міститься – неможливо. Своєю чергою, зміст норми, передбаченої, наприклад, у ч. 1 ст. 185 КК України, викладено у КК України, КУпАПі, Податковому кодексі, та Законі Про державний бюджет на поточний рік. Отже, застосуванню при оцінюванні правової ситуації підлягає конкретизована кримінально-правова норма із чітко визначеним змістом елементів складу злочину.

Інше розуміння такого процесу може призвести до абсурдних висновків. Уявімо собі протилежний випадок: наприклад, до 31 грудня 2017 р. крадіжка була кримінально караною у розмірі понад 160 грн, а з 01 січня 2018 р. законодавець у Законі Про державний бюджет встановив прожитковий мінімум для працездатної особи на рівні, наприклад, 1200 грн – тобто зменшив його. Відповідно й вартість викраденого майна для наявності складу злочину, передбаченого ч. 1 ст. 185 КК України становитиме 140 грн. Так ось, якась ОСОБА_1 вчинила крадіжку майна вартістю 152 грн. Виявлена подія і особа, що вчинила діяння, були, наприклад, 2 січня 2018 р. Питання: чи підлягає ОСОБА_1 кримінальній відповідальності? Ні. Чому? Напевно згадаємо про ч. 2 ст. 58 Конституції України, яка містить положення про те, що «ніхто не може відповідати за діяння, які на час їх вчинення не визнавалися законом як правопорушення». Крім того, ч. 2 ст. 4 КК України вказує, що «Злочинність і караність, а також інші кримінально-правові наслідки діяння визначаються законом про кримінальну відповідальність, що діяв на час вчинення цього діяння». Однак, якщо бути послідовним і сприймати логіку та

аргументацію Конституційного Суду та Верховного Суду в аналізованих рішеннях, словесно-документальна форма кримінального закону змінена не була і ч. 1 ст. 185 КК України була чинна і станом на 30 грудня 2017 р. – час вчинення злочину, а отже – ОСОБА_1 підлягає кримінальній відповідальності. Нісенітниця.

Висновки. Враховуючи наведене вище, вважаємо, що Касаційний кримінальний суд, ухвалюючи постанову із використанням рішення Конституційного суду від 19.04.2000 р. (справа про зворотну дію кримінального закону у часі), порушив приписи Конституції України та застосував правову позицію, яка не підлягає застосуванню у цій правовій ситуації. Таке розв'язання справи Верховним Судом є не просто неправильним, а небезпечним, оскільки може скерувати судову практику хибним шляхом. У зв'язку з цим, думається правильно було б кваліфікувати подібну справу як таку, що містить виключну правову проблему і передати її до Великої Палати Верховного Суду для забезпечення розвитку права й формування єдиної правозастосовчої практики (ч. 5 ст. 434¹ КПК України).

Список використаних джерел

1. *Гуртовенко О. Л.* Питання зворотної дії Кримінального кодексу України в часі зв'язку із підвищенням розміру неоподаткованого мінімуму доходів громадян в Україні // Часопис Академії адвокатури. № 13 (4'2011). С. 1–12.
2. *Дудоров О. О.* Бланкетність і зворотна сила кримінального закону // Юридичний науковий електронний журнал. 2015. № 5. С. 175–180.
3. Загальна теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів] / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін. Харків: Право, 2011. 584 с.
4. *Карелова Г. А.* Питання зворотної дії закону про кримінальну відповідальність у часів рішеннях Європейського Суду з прав людини та Конституційних судів окремих держав // Наше право. 2014. №9. С. 58–65.
5. *Кузнецов В. В., Чабанюк В. Д.* Зворотна дія кримінального закону в часі: сучасні проблеми правозастосування // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Юриспруденція. 2014. № 10–2. Т. 2. С. 48–50.
6. *Марін О.* Зміни у податковому законодавстві України та їх вплив на дію Кримінального кодексу України // Життя і право. 2004. №2. С. 69–70.
7. *Пономаренко Ю. А.* Уголовно-«необлагаемая» дискуссия // Юридическая практика. URL: parvo.ua/article.php?id=10004900
8. Постанова Верховного Суду 24 травня 2018 року у справі № 418/968/16-к. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/74309822>
9. Рішення Конституційного Суду України у справі за поданням 46 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положень статті 58 Конституції України, статей 6, 81 Кримінального кодексу України (справа про зворотну дію кримінального закону в часі) від 19.04.2000 р. № 6-рп/2000 у справі № 1-3/2000 // Конституційний Суд України: Рішення. Висновки. 1997–2001 / Відпов. редакц. Канд. юрид. наук П. Б. Євграфов. Київ: Юрінком Інтер, 2001. С. 74–80.
10. *Хилюк С. В.* Правила дії правових положень про злочини та покарання у часі з урахуванням практики Європейського суду з прав людини // Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2014. № 60. С. 270–277.

References

1. *Hurtovenko, O. L.* (2011). Pytannia zворотnoi dii Kryminalnoho kodeksu Ukrainy v chasi zviazku iz pidvyshchenniam rozmiru neopodatkovanoho minimumu dokhodiv hromadian v Ukraini. *Chasopys Akademii advokatury*, 13/4, 1–12.

2. Dudorov, O. O. (2015). Blanketnist i zvorotna syła kryminalnoho zakonu. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, 5, 175–180.
3. Tsvik, M. V., Petryshyn, O. V., Avramenko, L. V. ta in. (2011). *Zahalna teoriia derzhavy i prava: [Pidruchnyk dlia studentiv yurydychnykh vyshchykh navchalnykh zakladiv]*. Kharkiv: Pravo.
4. Karelova, H. A. (2014). Pytannia zvorotnoi dii zakonu pro kryminalnu vidpovidalnist u chasiv rishenniakh Yevropeiskoho Sudu z prav liudyny ta Konstytutsiinykh sudiv okremykh derzhav. *Nashe pravo*, 9, 58–65.
5. Kuznetsov, V. V., Chabaniuk, V. D. (2014). Zvorotna diia kryminalnoho zakonu v chasi: suchasni problemy pravozastosuvannia. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriia Yurysprudentsiia*, 10–2. T. 2, 48–50.
6. Marin, O. (2004). Zminy u podatkovomu zakonodavstvi Ukrainy ta yikh vplyv na diiu Kryminalnoho kodeksu Ukrainy. *Zhyttia i pravo*, 2, 69–70.
7. Ponomarenko, Yu. A. Uholovno-“neoblaheamaia” dyskussiya. *Yurydycheskaia praktyka*. URL: parvo.ua/article.php?id=10004900
8. *Postanova Verkhovnoho Sudu 24 travnia 2018 roku u spravi № 418/968/16-k*. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/74309822>
9. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi za podanniam 46 narodnykh deputativ Ukrainy shchodo ofitsiinoho tlumachennia polozhen statti 58 Konstytutsii Ukrainy, statei 6, 81 Kryminalnoho kodeksu Ukrainy (sprava pro zvorotnu diiu kryminalnoho zakonu v chasi) vid 19.04.2000 r. № 6-rp/2000 u spravi № 1-3/2000. *Konstytutsiinyi Sud Ukrainy: Rishennia. Vysnovky. 1997–2001 / Vidpov. redakt. Kand. yuryd. nauk P. B. Yevhrafov*. Kyiv: Yurinkom Inter, 2001, 74–80.
10. Khyliuk, S. V. (2014). Pravyla dii pravovykh polozhen pro zlochyny ta pokarannia u chasi z urakhuvanniam praktyky Yevropeiskoho sudu z prav liudyny. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriia yurydychna*, 60, 270–277.

ONCE AGAIN ON THE RETROACTIVE EFFECT OF THE CRIMINAL LAW IN TIME IN THE ASPECT OF INDIRECT CRIMINALIZATION

O. Marin

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000,
e-mail: okmarin@ukr.net*

The article deals with the problems of argumentation of the possibility of applying the Decision of the Constitutional Court of Ukraine of 19.04.2000 «On the retroactive effect of the criminal law in time» to cases of so-called «indirect criminalization». The inexpediency and impossibility of using either the operative or the motivational part of this Decision in the considered case connected with the change in the value of the non-taxable minimum income of citizens is substantiated. As to the content of the provisions of the operative part of the analyzed Decision, they are formally legally controversial. There is the well-known provision in legal science that an interpretative act stops operating if it is canceled or replaced by another interpretative act, as well as in case of termination of legal acts, the provisions of which were the subject of interpretation. It seems that in the analyzed situation it is necessary to act exactly this way. Secondly, nowadays, according to Article 150 of the Constitution of Ukraine, the Constitutional Court of Ukraine has lost the authority to officially interpret the Laws of Ukraine. Taking the abovementioned into account, formally it is legally controversial to apply the operative part of the Decision of the Constitutional Court in terms of the official

interpretation of the provisions of Article 6 and Article 81 of the Criminal Code of Ukraine of 1960 to legal relations arising after the entry into force of the Criminal Code of Ukraine of 2001.

Concerning the motivational part of the Decision, the article states that the Constitutional Court of Ukraine proceeded from the most positivist approach – without making any distinction between the law (as a legal act) and law (as all the sources of law). Such an approach made it possible to make a substantial error of substantive nature. The Constitutional Court pointed at the general content of the blanket disposition of the criminal-law norm. It seems that it does not have such content. Moreover, neither the blanket disposition of the norm with the «general» content nor «the verbal documentary form of the criminal law», which, according to the Constitutional Court, «has not undergone any changes», shall be applied. It is the criminal-law norm, containing the features of the corpus delicti of a crime, no matter where they are specified, that shall be applied.

It is as well substantiated that the use by the Cassation Criminal Court of the Supreme Court of Ukraine of the reference to the mentioned Constitutional Court Decision will have negative effect on the formation of judicial practice and needs to be reviewed. The Cassation Criminal Court, by adopting the Resolution of May 24, 2018, in the case № 418/968/16-k with the use of the Decision of the Constitutional Court of 19.04.2000 (the case on the retroactive effect of the criminal law in time), has violated the provisions of the Constitution of Ukraine and applied the legal position, which shall not be applied in this legal situation. Such a solution of the case by the Supreme Court is not just wrong, but dangerous, as it can lead the judicial practice in a wrong way. In this regard, it would be right to qualify such a case as the one that has an exclusive legal problem and to pass it on to the Grand Chamber of the Supreme Court in order to ensure the development of law and the formation of single law enforcement practice (Part 5 of Article 434¹ of the Criminal Procedural Code of Ukraine).

Keywords: retroactive effect, the criminal law, criminal-law norm, indirect criminalization, blankness.

*Стаття: надійшла до редакції 24.09.2018
прийнята до друку 01.11.2018*